

Η ΠΡΟΣΑΡΤΗΣΗ ΤΕΣΣΑΡΩΝ ΠΕΡΙΟΧΩΝ ΤΗΣ ΟΥΚΡΑΝΙΑΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΟΛΕΜΟ ΚΑΙ ΚΥΠΡΟ.

Του Ευάγγελου Γριβάκου, Αντιστρατήγου ε.α.- Νομικού.

Οι 4 προσαρτημένες περιοχές της Ουκρανίας (χρώμα πορτοκαλί).

Η γενικευμένη αντεπίθεση των ουκρανικών δυνάμεων κατά των ρωσικών στις αρχές Σεπτ. 2022, ώθησε την Μόσχα να επιταχύνει την οργάνωση και διεξαγωγή δημοψηφισμάτων στις αυτοαποκαλούμενες «Λαϊκές Δημοκρατίες» του **Ντονέτσκ** και του **Λουχάνσκ** (τις οποίες με διάταγμα είχε ανακηρύξει ως ανεξάρτητες ολίγον προ της εισβολής στην Ουκρανία,) καθώς και στις περιοχές **Ζαπορίζια** και **Χερσώνα** στην Νότια Ουκρανία, με το ερώτημα αν οι κάτοικοί τους επιθυμούν ή όχι την προσάρτηση των εδαφών τους στην Ρωσία. Μάλιστα η Ρωσία, προκειμένου να εξασφαλίσει ευνοϊκά αποτελέσματα των δημοψηφισμάτων, προέβη σε πράξεις «ρωσοποίησης» των κατεχομένων εδαφών, όπως εκδόσεις ρωσικών διαβατηρίων στους κατοίκους των περιοχών, εγγραφές εκ νέου σχολικών εγχειριδίων με ρωσική προπαγάνδα, πληρωμές των συντάξεων σε ρούβλια και άλλα παρόμοια.

Τα δημοψηφίσματα που διεξήχθησαν από 23-27 Σεπτ. 2022 υπό την επιτήρηση του ρωσικού στρατού και οπλισμένων αντιπροσώπων

των φιλορωσικών αρχών, έδωσαν αποτελέσματα «ΝΑΙ-υπέρ της προσάρτησης» πάνω από 87% των ψήφων (με αποκορύφωμα το εξωφρενικό 99% στο Ντονέτσκ). Το Κίεβο, όμως, και οι δυτικές κυβερνήσεις, κατήγγειλαν τις ψηφοφορίες ως καταναγκαστικές και μη αντιπροσωπευτικές και κήρυξαν τα αποτελέσματα πλαστά και παράνομα, ως βασιζόμενα στη βία και την νοθεία. Ο επικεφαλής της ουκρανικής διπλωματίας Ντμίτρι Κουλέμπα δήλωσε ότι **«τίποτε δεν πρόκειται να αλλάξει στην πολιτική κατάσταση της χώρας μετά τα δημοψηφίσματα, ανεξάρτητα από την νομιμότητα και τα αποτελέσματά τους»**.

Την 30^η Σεπτ. 2022, στην αίθουσα του Αγ. Γεωργίου του Κρεμλίνου, ο Πούτιν, με νομικό «στήριγμα» τα αποτελέσματα των δημοψηφισμάτων, σε διάγγελμά του ανήγγειλε επίσημα την προσάρτηση των τεσσάρων περιοχών στη Ρωσία, παρουσία και των επικεφαλής ηγετών τους που ανενδοίαστα την αποδέχθηκαν. Πρόκειται για την μεγαλύτερη προσάρτηση σε ευρωπαϊκό έδαφος από την εποχή του Β' ΠΠ, συνολικής εκτάσεως 100.000 km², ανερχόμενης στο 15% περίπου της ουκρανικής επικράτειας.

Κατά το Διεθνές Δίκαιο, η « Προσάρτηση» είναι πράξη που συνήθως έπεται της στρατιωτικής κατοχής και ισχύει όταν μια Χώρα διεκδικεί δια της βίας και επιβάλλει μονομερώς τον έλεγχο και την κυριαρχία σε έδαφος άλλης Χώρας. Όμως, στην προκειμένη περίπτωση, τα δημοψηφίσματα – έστω και νοθευμένα - σε συνδυασμό με την επίσημη θέση της Ρωσίας ότι τα εδάφη των εν λόγω περιοχών ήταν ανέκαθεν ρωσικά, προσδίδουν στην προσάρτηση μια **επίφαση νομιμότητας** που μπορεί να την μετατρέψει σε οικειοθελή **«Παραχώρηση»** των εδαφών, νομοτελειακά πολύ πιο ευνοϊκή για τις ρωσικές επιδιώξεις. Επί πλέον ο Πούτιν, υποστηρίζοντας την θεωρία ότι Ρώσοι και Ουκρανοί αποτελούν ένα λαό ήδη από την εποχή του «Κράτους του Κιέβου» (μεσαιωνικό κράτος των Ρως), κατά την τελετή της 30^{ης} Σεπτεμβρίου, αντί των ανωτέρω όρων, χρησιμοποίησε τον ακόμη ευνοϊκότερο όρο **«Επανεένωση»**, εννοώντας την αυτοδίκαιη επέκταση της ρωσικής κυριαρχίας επί των περιοχών και την **«Ενσωμάτωσή»** τους στη ρωσική επικράτεια.

Στις 3 Οκτ. 2022, η Δούμα (Κάτω Βουλή του ρωσικού κοινοβουλίου), ενέκρινε με « Ομοφωνία» το νομοσχέδιο της προσάρτησης και την επόμενη η Άνω Βουλή (Ομοσπονδιακό Συμβούλιο της Ρωσίας) προχώρησε στην επικύρωσή του και κήρυξε επίσημα την Προσάρτηση.

Η διαδικασία ήταν όμοια με εκείνη της Κριμαίας το 2014, με την διαφορά ότι έγινε μεν από ρωσικά στρατεύματα και ειδικές δυνάμεις, αλλά ήταν σχετικά αναίμακτη και με περιορισμένη την αντίδραση του ΟΗΕ και της Δύσης.

Το ρωσικό εγχείρημα, στα διεθνή πλαίσια, πάσχει ακυρότητας. Στις 6 Οκτ. 2022, το ΣΑ/ΟΗΕ, συνεδρίασε για να αποφασίσει επί προσχεδίου ψηφίσματος που εισήγαγαν ΗΠΑ και Αλβανία δια του οποίου καλούνταν οι Χώρες και οι διεθνείς Οργανισμοί «να μην αναγνωρίσουν την ψευδοπροσάρτηση των τεσσάρων περιοχών». Η διαδικασία δεν προχώρησε λόγω προβολής veto από την Ρωσία και στις 11 Οκτωβρίου, το προσχέδιο εισήχθη στην Γενική Συνέλευση όπου δεν προβλέπεται veto και υπερψηφίσθηκε με ψήφους 143 «υπέρ», 5 «κατά» και 35 αποχές. Το ψήφισμα αναγνώρισε ότι τα εδάφη των περιοχών κατέχονται παράνομα αλλά προσωρινά από τις ρωσικές δυνάμεις και κάλεσε την Μόσχα να τις αποσύρει, ως παραβιάζουσες την εδαφική ακεραιότητα και πολιτική ανεξαρτησία της Ουκρανίας. Μετά το ψήφισμα, ο Γ.Γ./ΟΗΕ Αντόνιο Γκουντέρες δήλωσε ότι «οποιαδήποτε προσάρτηση κυριάρχων εδαφών ως απόρροια απειλών και χρήσης βίας, αποτελεί παραβίαση του Καταστατικού Χάρτη του ΟΗΕ και του Διεθνούς Δικαίου και δια τούτο δεν γίνεται αποδεκτή» και ο Γ.Γ./ NATO Γιενς Στόλτενμπεργκ στήριξε το δικαίωμα της Ουκρανίας «για αυτοάμυνα και ανακατάληψη όλων των ουκρανικών εδαφών».

Στις ΗΠΑ, Ο Πρόεδρος Μπάιντεν χαρακτήρισε ως δόλια την απόπειρα της Ρωσίας να προσεταιρισθεί κυρίαρχο ουκρανικό έδαφος και τόνισε τον σεβασμό της Χώρας του στα διεθνώς αναγνωρισθέντα σύνορα της Ουκρανίας. Στο αυτό πνεύμα κινήθηκε και η ελληνική κυβέρνηση, ενώ ο Πρόεδρος Ζελένσκι διαβεβαίωσε ότι δεν πρόκειται να προχωρήσει σε διαπραγματεύσεις «όσο είναι πρόεδρος ο Πούτιν», ζήτησε την ταχεία ένταξη της Ουκρανίας στο NATO με ενισχυτικό το σημείο ότι η Χώρα από το 2008 συμμετέχει στο Πρόγραμμα Συνεργασίας για την Ειρήνη (Partnership for Piece Program) καθώς και πρόσθετη οικονομική βοήθεια. Ήδη οι ΗΠΑ πρόκειται να εγκρίνουν νέο πακέτο συνολικής βοήθειας ύψους 12 δισ. δολαρίων.

Αναφορικά με τις προσαρτήσεις, το Κρεμλίνο έχει μια εγγενή αδυναμία. Όσο οι εχθροπραξίες συνεχίζονται, δεν μπορεί να καθορίσει μόνιμα και σταθερά τα σύνορα των προσαρτημένων τεσσάρων

περιοχών – ιδίως της Ζαπορίζιας και της Χερσώνας – καθόσον μεγάλα τμήματα αυτών εξακολουθούν να βρίσκονται υπό τον έλεγχο των ουκρανικών δυνάμεων που συνεχίζουν την προς Ανατολάς προέλασή τους, ανακαταλαμβάνοντας εδάφη που παλαιότερα είχαν απωλέσει. Η γεωγραφική αυτή ρευστότητα, συνδυασμένη με τις συνεχείς πληθυσμιακές μεταβολές στις περιοχές, προκαλεί σύγχυση και αποδυνάμωση άσκησης της οποιασδήποτε ρωσικής εξουσίας σε αυτές.

Ούτως εχόντων των πραγμάτων, δυσμενείς και επικίνδυνες παρουσιάζονται οι συνθήκες εξέλιξης του πολέμου. Ο Πρόεδρος Πούτιν, αδιαφορώντας για την κήρυξη της παρανομίας των προσαρτήσεων διεθνώς, αντιστρέφει τους ρόλους των αντιπάλων (αμυνόμενου-επιτιθέμενου) και προειδοποιεί ότι επιθετικές ενέργειες κατά των προσαρτηθέντων περιοχών στο εξής θα εκλαμβάνονται ως απόπειρες προσβολής της εδαφικής ακεραιότητας της Ρωσίας και θα αντιμετωπίζονται κατά τις διατάξεις του ισχύοντος νομικού/δικαιϊκού συστήματος της χώρας, που προβλέπει χρήση βίας (ή απειλής βίας) με κάθε στρατιωτικό μέσο, **ακόμη και με τακτικά πυρηνικά όπλα**. Ειδικότερα για τα τελευταία, ως δικαιολογητική βάση πρόθεσης χρησιμοποίησής τους επικαλέσθηκε και την διεθνή ευθύνη των Αμερικανών στη Χιροσίμα και το Ναγκασάκι.

Στην ίδια ρητορική κινήθηκαν ο Υπουργός Εξωτερικών της Ρωσίας Σεργκεϊ Λαβρόφ με την δήλωση ότι «η Ρωσία πολεμά περισσότερο την Δύση και λιγότερο την Ουκρανία» και του εκπρόσωπου του Κρεμλίνου Ντμίτρι Πεσκόφ με την σαφή αλλά επικίνδυνη διευκρίνιση ότι **«ως επιθετική ενέργεια ενός κράτους κατά της Ρωσίας στο εξής θα εκλαμβάνεται και η ενίσχυση των αντιπάλων της (σ.σ. εν προκειμένω της Ουκρανίας) με μόνα τα πολεμικά μέσα, έστω και χωρίς τη συμμετοχή στρατευμάτων»**, υπονοώντας, ασφαλώς, τα κράτη της Δύσεως και τις ΗΠΑ. Από αυτά τα συμφραζόμενα και πολλά έτερα, δεν φαίνεται πιθανή η λήξη του πολέμου στο ορατό μέλλον, αλλά μάλλον η επικίνδυνη κλιμάκωσή του, με ζωντανή την ευχή και την ελπίδα της Ανθρωπότητας ότι δεν θα εξελιχθεί σε πυρηνικό όλεθρο. Ωστόσο, ο Ντμίτρι Πεσκόφ, φέρεται να έχει διαβεβαιώσει ότι **«η Μόσχα δεν θέλει να συμμετάσχει στην πυρηνική ρητορική που διαδίδεται από τη Δύση»** και ο Λευκός Οίκος πως **«δεν υπάρχουν ενδείξεις προετοιμασίας της Ρωσίας για χρήση πυρηνικών όπλων, ούτε λόγος οι ΗΠΑ να προσαρμόσουν ανάλογα την πυρηνική τους στάση»**.

Τέλος, επιφυλάξεις εκφράζονται από Αθήνα και Λευκωσία ως προς το ενδεχόμενο ότι ο Ερντογάν, ακολουθώντας τις πρακτικές Πούτιν, θα προχωρήσει, εν ευθέτω χρόνω, στην **προσάρτηση των Κατεχομένων** στη Κύπρο, μια μεθόδευση που σκόπιμα και απειλητικά προβάλλει τον τελευταίο καιρό η τουρκική διπλωματία. Ο σχεδιασμός προσάρτησης των Κατεχομένων χρονολογείται από το 1974, όταν, μετά την εισβολή, η Τουρκία ξεκίνησε τη δημογραφική αλλοίωση αυτών με μαζικές εγκαταστάσεις εποίκων, την ισλαμοποίησή τους με την ανέγερση πολλών τόπων λατρείας, την αλλαγή της δομής του ψευδοκράτους ώστε να εναρμονισθεί με εκείνη του τουρκικού κράτους, τις ιδιωτικοποιήσεις που συνδέονται με εισροή κεφαλαίων στα Κατεχόμενα, και τις ενισχύσεις στρατιωτικών υποδομών (π.χ την κατασκευή της αεροπορικής βάσης drones στο Λευκόνοικο), με σκοπό την στρατηγική αναβάθμιση της Άγκυρας και τον αποτελεσματικότερο έλεγχο της περιοχής.

Καθήκον και μέριμνα Ελλάδος και Κύπρου είναι να προβλέπουν και ματαιώνουν εγκαίρως κάθε ενέργεια της Τουρκίας που θα τείνει στην προσάρτηση των Κατεχομένων, της δε Διεθνούς Κοινότητας, στην ανεπιθύμητη περίπτωση που αυτή (η προσάρτηση) πραγματοποιηθεί, να αντιδράσει δυναμικά με την κήρυξή της ως παράνομης, όπως έγινε και στην περίπτωση της Ουκρανίας, και να απαιτήσει την ματαίωσή της, με ευνοϊκό το δεδομένου ότι τα Κατεχόμενα είναι έδαφος της Ε.Ε. και διέπονται από το ευρωπαϊκό κεκτημένο.

Η πλευρά της ΕΕ εξέφρασε την κατηγορηματική της απόρριψη και την πιο σθεναρή καταδίκη της παράνομης προσάρτησης από τη Ρωσία των περιοχών του Ντόνετσκ, της Χερσώνας, του Λουχάνσκ και της Ζαπορίζια της Ουκρανίας, μετά τα παράνομα εικονικά «δημοψηφίσματα» που διεξήγαγε η Ρωσία κατά παραβίαση της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Ουκρανίας. Η ΕΕ δεν αναγνωρίζει και δεν πρόκειται ποτέ να αναγνωρίσει αυτή την παράνομη προσάρτηση από τη Ρωσία. Αυτές οι αποφάσεις της Ρωσίας είναι άκυρες και δεν μπορούν να παράγουν κανένα νομικό αποτέλεσμα.

Ο κ. Ζάιμπερτ προέτρεψε για άλλη μια φορά τη Ρωσία να ανακαλέσει αυτή την παράνομη πράξη και να αποσύρει αμέσως, πλήρως και άνευ όρων όλα τα στρατεύματα και τον στρατιωτικό εξοπλισμό της από ολόκληρη την επικράτεια της Ουκρανίας. Υπενθύμισε την ακλόνητη υπο-

στήριξη της ΕΕ στην ανεξαρτησία, την κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας εντός των διεθνώς αναγνωρισμένων συνόρων της.

Η ενέργεια αυτή ήταν μέρος της συντονισμένης δράσης της ΕΥΕΔ από όλα τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως απάντηση στην τελευταία κλιμάκωση της ρωσικής επιθετικότητας της κατά της Ουκρανίας, με τα πλαστά δημοψηφίσματα και την παράνομη προσάρτηση ουκρανικών εδαφών την περασμένη εβδομάδα

Η επόμενη μέρα.

Το ζητούμενο είναι αν θα μείνει ικανοποιημένος ο Πούτιν με την προσάρτηση των τεσσάρων περιοχών ή αν θα επιχειρήσει μελλοντικά να αλλάξει περαιτέρω τα σύνορα καταλαμβάνοντας παρανόμως και άλλες περιοχές.

Το μεγάλο ερώτημα πάντως, όσο αφορά την Ουκρανία, είναι αν κατά πόσο θα συνεχίσει τις προσπάθειες για την ανακατάληψη εδαφών καθώς μία τέτοια εξέλιξη, μετά και τις απειλές Πούτιν για χρήση όλων των μέσων, θα πυροδοτούσε την οργή της Μόσχας με απρόβλεπτες συνέπειες.

Λίγες ώρες αργότερα, ήρθε η πρώτη αντίδραση από τον ΓΓ του ΝΑΤΟ Γενς Στόλτενμπεργκ ο οποίος έριξε το «μπαλάκι» στις 30 χώρες μέλη του **ΝΑΤΟ** σχετικά με το αίτημα της **Ουκρανίας** για «ταχεία ένταξη» στη Συμμαχία.

Ο Γενικός Γραμματέας του ΝΑΤΟ επανέλαβε την «αταλάντευτη υποστήριξη» των συμμάχων στην ανεξαρτησία, την εθνική κυριαρχία και την εδαφική ακεραιότητα της Ουκρανίας. «Αν αφήσουμε τον Πούτιν να κερδίσει στην Ουκρανία, θα είναι καταστροφικό για την Ουκρανία και επικίνδυνο για εμάς», πρόσθεσε.

Το Κίεβο, τόνισε, έχει το δικαίωμα να ανακαταλάβει τα ουκρανικά εδάφη. Κάλεσε επίσης τον Πούτιν να βάλει τέλος στον πόλεμο γιατί «είναι υπεύθυνος που τον άρχισε».

Αναφερόμενος στην ένταξη της Ουκρανίας στο ΝΑΤΟ, είπε ότι οι Σύμμαχοι στηρίζουν το δικαίωμά της να επιλέξει τον δρόμο που θα ακολουθήσει.

Ομαδικά πυρά από τη Δύση.

Η προσάρτηση των εδαφών από τη Ρωσία πάντως, προκάλεσε την έντονη αντίδραση της Δύσης.

Οι υπουργοί Εξωτερικών της **G7**, της ομάδας των επτά πιο ανεπτυγμένων βιομηχανικά χωρών, καταδίκασαν την **προσάρτηση**

τεσσάρων ουκρανικών περιοχών στη Ρωσία, χαρακτηρίζοντάς την «νέο ναδίρ» στον πόλεμο. Δεσμεύτηκαν επίσης ότι θα επιβάλουν νέα μέτρα σε βάρος της Μόσχας.

Η ΕΕ από την πλευρά ξεκαθάρισε με φόντο τις εξελίξεις με την προσάρτηση εδαφών, ότι «η **Ρωσία** θέτει σε κίνδυνο την παγκόσμια ασφάλεια» υπογραμμίζοντας ότι απορρίπτει «κατηγορηματικά» και καταδικάζει «απερίφραστα την **παράνομη προσάρτηση από τη Ρωσία** των περιοχών Ντόνετσκ, Λουχάνσκ, Ζαπορίζια και Χερσώνα». «Δεν θα αναγνωρίσουμε ποτέ» τις «παράνομες» προσαρτήσεις αναφέρει η ανακοίνωση.

Παράνομα δημοψηφίσματα και άκυρες αποφάσεις.

«Δεν αναγνωρίζουμε και δεν πρόκειται ποτέ να αναγνωρίσουμε τα παράνομα «δημοψηφίσματα» στα οποία προχώρησε η Ρωσία ως πρόσχημα για αυτή την περαιτέρω παραβίαση της ανεξαρτησίας, της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Ουκρανίας, ούτε τα παραποιημένα και παράνομα αποτελέσματά τους. Δεν θα αναγνωρίσουμε ποτέ αυτή τις παράνομες προσαρτήσεις. Αυτές οι αποφάσεις είναι άκυρες και δεν μπορούν να παράγουν κανένα έννομο αποτέλεσμα. Η Κριμαία, η Χερσώνα, η Ζαπορίζια, το Ντόνετσκ και το Λουχάνσκ είναι η **Ουκρανία**. Καλούμε όλα τα κράτη και τους διεθνείς οργανισμούς να απορρίψουν κατηγορηματικά αυτήν την παράνομη προσάρτηση» σημειώνουν τα κράτη-μέλη.

Η ρωσική προσάρτηση ουκρανικών εδαφών από απόψεως διεθνούς δικαίου

Ολύμπιο Βήμα

[Δευτέρα, 3 Οκτωβρίου 2022, 11:29](#)

Η 30η Σεπτεμβρίου είναι μια ημερομηνία που θα μείνει για πάντα καταγεγραμμένη στην παγκόσμια Ιστορία. Μετά την προσάρτηση

(Anschluss) της Αυστρίας στη (ναζιστική) Γερμανία το 1938, το ευρωπαϊκό κάρμα βιώνει, έπειτα από μια μακρά ιστορική περίοδο ειρήνης και εξισορρόπησης (είναι η αλήθεια), μια νέα εκδοχή προσαρτήσεων, αυτή τη φορά με “δράστη” τη Ρωσία του Πούτιν. Προηγήθηκε η περίπτωση της Κριμαίας το 2014 και μόλις χθες ακολούθησε η προσάρτηση των γνωστών τεσσάρων ουκρανικών επαρχιών (oblasts), δηλαδή του Λουγκάνσκ, του Ντονέτσκ, της Ζαπορίζια και της Χερσώνας, στον κορμό του ρωσικού κράτους.

Παρότι είναι κοινή παραδοχή ότι τον Ρώσο ηγέτη δεν φαίνεται να τον ενδιαφέρει η διεθνής νομιμότητα, η Ρωσία εντούτοις επικαλέστηκε μια επίφαση νομιμοποιημένης διαδικασίας αναφορικά με την ενσωμάτωση στον κρατικό κορμό της σχεδόν του 20% της ουκρανικής εδαφικότητας. Πριν λίγες μέρες, με τον τρόπο βέβαια που έγινε παγκοσμίως γνωστός και κατανοητός, διοργανώθηκαν “δημοψηφίσματα” στις παραπάνω ουκρανικές επαρχίες και με ποσοστό 99% (!) ο λαός των περιοχών αυτών “ευτυχής” μάθαμε ότι αποφάσισε την αποκοπή του από τη χώρα του και την ένταξή του στη Ρωσία.

Έχει ενδιαφέρον, λοιπόν, να αναλυθεί το ερώτημα αν η όλη διαδικασία της προσάρτησης στηρίζεται στη διεθνή νομιμότητα ή αν συνιστά μια ακόμα ωμή προσβολή της διεθνούς έννομης τάξης από την πλευρά του Πούτιν.

Καταρχάς, δέον να μνημονευτεί ότι η με βάση το άρθρο 2§4 του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών όλα τα έθνη οφείλουν στις διεθνείς τους σχέσεις να απέχουν από την απειλή ή τη χρήση (και πολεμικής) βίας κατά της εδαφικής ακεραιότητας ή της πολιτικής ανεξαρτησίας κάθε κράτους και δη (από την απειλή ή τη χρήση βίας) κατά τρόπο που δεν συνάδει με τους σκοπούς του ΟΗΕ. Επικουρικά, η Διακήρυξη επί των αρχών του Διεθνούς Δικαίου αναφορικά με τις φιλικές σχέσεις και τη συνεργασία μεταξύ των χωρών που υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γ.Σ. του ΟΗΕ αναφέρει ότι η επικράτεια ενός κράτους δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο κτήσης από έτερο κράτος δια της απειλής ή δια της χρήσης, βεβαίως, πολεμικής βίας. Αυτές δε τις θεμελιώδεις αρχές του ειρηνικού *modus operandi* της διεθνούς Κοινότητας τις επιβεβαίωσε 8 φορές από το 1967 με ψηφίσματά του (Resolutions) το Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ.

Παράλληλα, στα δύο “δίδυμα” Σύμφωνα των Ηνωμένων Εθνών (1966), ήτοι στο Διεθνές Σύμφωνο για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα

και στο Διεθνές Σύμφωνο για τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα, αποτυπώνεται εγγράφως (άρ. 1) ο βασικός οικουμενικός δημοκρατικός κανόνας της αυτοδιάθεσης των λαών που συνεπάγεται τον αυτοπροσδιορισμό τους ως προς το πολιτικό, οικονομικό και κοινωνικό τους status.

Έχοντας τα παραπάνω ως μείζονα σκέψη του συλλογισμού μας, εν συνεχεία θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το ειδικότερο πλαίσιο των διεθνών δικαιοκικών κανόνων ως προς την κατοχή (occupation) μέρους ή του συνόλου του εδάφους ενός κράτους από ένα άλλο. Τους κανόνες αυτούς τους αποκρυσταλλώνουν οι Διεθνείς Κανονισμοί της Χάγης του 1907 (Hague Regulations), η 4η Σύμβαση της Γενεύης σχετικά με την προστασία των πολιτών σε περίοδο Πολέμου και το 1ο Πρόσθετο Πρωτόκολλό της.

Σύμφωνα με το άρθρο 42 των Διεθνών Κανονισμών της Χάγης (ΔΚΧ) μια επικράτεια θεωρείται υπό κατοχή όταν επ' αυτής αποκτά την εξουσιαστική δύναμη ο στρατός ενός ξένου κράτους. Παρά ταύτα, το άρθρο 43 των ΔΚΧ προβλέπει ότι ακόμη και στην περίπτωση που η εξουσία και η νομιμοποιητική ισχύς έχει περάσει στα χέρια της επιτιθεμένης χώρας, αυτή οφείλει το συντομότερο να κατοχυρώσει (επί του κατειλημμένου εδάφους) τη δημόσια τάξη και ασφάλεια σεβόμενη τους εν ισχύει νόμους της υπό κατοχή χώρας. Είναι δε απολύτως απαγορευμένοι οποιασδήποτε μορφής εξαναγκασμοί των πολιτών που να τους ωθούν σε υποταγή στην κατακτητική δύναμη και στα κελεύσματά της (άρ. 45 των ΔΚΧ).

Επιπρόσθετα, στην 4η Σύμβαση της Γενεύης σχετικά με την προστασία των πολιτών σε περίοδο πολέμου (ΣΓ IV) ορίζεται (άρ. 8 και 47) ότι οι πολίτες του κράτους που δέχθηκε τη στρατιωτική επίθεση δεν επιτρέπεται σε καμία περίπτωση να αποκηρύξουν εν όλω ή εν μέρει τα αστικά και πολιτικά τους δικαιώματα, ότι η κατακτητική δύναμη οφείλει να απέχει από την απεμπόληση των δημοσίων λειτουργιών και των δικαστών στα κατεχόμενα εδάφη (άρ. 54) και ότι, τηρουμένων των αναλογιών, μπορεί να επιβάλλει στους πολίτες της υπό κατοχή χώρας μόνο εκείνες της ρυθμίσεις που στοχεύουν στην πραγματοποίηση των σκοπών της Σύμβασης, διατηρώντας, ει δυνατόν, την τακτική κυβέρνηση (orderly government) του κατεχόμενου κράτους (άρ. 64).

Εν προκειμένω, εφόσον τα παραπάνω θεμελιακά για την παγκόσμια νόρμα και το *ius universalis* νομοθετήματα επιβάλλουν τον σεβασμό της

εσωτερικής έννομης τάξης του υπό κατοχή κράτους, το ίδιο το Ουκρανικό Σύνταγμα, το οποίο τουλάχιστον μέχρι χθες “εφαρμοζόταν” (και) στις 4 ήδη προσαρτηθείσες στη Ρωσία άνω επαρχίες, αποτελεί και “συν-κριτήριο” για την υπόσταση και τη νομιμοποιητική βασιμότητα των “δημοψηφισμάτων” που οδήγησαν, κατά τον Πούτιν, στις επίμαχες “ενσωματώσεις” των συγκεκριμένων περιοχών στη Ρωσία.

Με βάση, λοιπόν, το Ουκρανικό Σύνταγμα (άρ. 73) η μεταβολή (αύξηση ή ελάττωση) της ουκρανικής επικράτειας μπορεί να αποφασιστεί μόνο δια ενός πανουκρανικού δημοψηφίσματος, καθώς το Σύνταγμα εφαρμόζεται σε όλη την εδαφική δομή της χώρας (άρ. 92 περιπτ. 13). Ένα τέτοιο δε πανουκρανικό δημοψήφισμα προκηρύσσεται από τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ή το Κοινοβούλιο (Verkhovna Rada) και είναι δυνατόν να διεξαχθεί και αν τουλάχιστον 3 εκατ. Ουκρανοί πολίτες το ζητήσουν (άρ. 72 του Συντάγματος της Ουκρανίας).

Εν τέλει, θα ήθελα να θυμίσω ότι με βάση τη δεύτερη Συμφωνία του Μινσκ (Minsk Agreement II, 12-2-2015) η εξασφάλιση της διενέργειας εκλογών σύμφωνα με τον ουκρανικό νόμο “περί προσωρινής τάξης της τοπικής αυτοδιοίκησης σε συγκεκριμένες περιοχές των περιφερειών Ντονέτσκ και Λουγκάνσκ” ήταν κάτι που υποσχέθηκε, αποδέχθηκε και συνυπέγραψε ο ίδιος ο Πούτιν.

Τι ακριβώς, λοιπόν, από όλα τα παραπάνω έγινε τόσο όσον αφορά τον συνταγματικό-νομικό αυστηρό φορμαλισμό των δημοψηφισμάτων που επικαλείται ο Πούτιν όσο και την ουσιαστική βασιμότητα και εγκυρότητά τους που συνδέεται, ασφαλώς, ομφαλικά με τη μύχια θέληση όλου του ουκρανικού λαού και όχι μόνο των κατοίκων των 4 παραπάνω προσαρτηθεισών περιφερειών; Φυσικά, απολύτως τίποτε.

Καθίσταται, κατά ευσύλληπτη συνέπεια, απολύτως ξεκάθαρο ότι τα δημοψηφίσματα που διενεργήθηκαν πριν λίγες μέρες στην Ουκρανία είναι πέρα ως πέρα αντικείμενα τόσο στην εσωτερική έννομη τάξη της Ουκρανίας, κορυφή της οποίας είναι το Σύνταγμα της χώρας, όσο και στο Διεθνές Δίκαιο. Η δε προσάρτηση των συγκεκριμένων ουκρανικών εδαφών στη Ρωσία συνιστά μια ωμή και κατάφωρη παραβίαση της διεθνούς νομιμότητας και σφοδρή διασάλευση, συνεπαγωγικά, της οικουμενικής “ordo rerum”.

Ο Πούτιν εν προκειμένω είναι σαφές ότι έκανε χρήση του δικού του “Δικαίου” ή, για όποιον θέλει να εκφραστεί παντελώς ψυχρά, χρήση του

“δικαίου του (προς το παρόν;) ισχυρότερου” κλιμακώνοντας τις εξελίξεις στο “Ουκρανικό Ζήτημα” και πυρακτώνοντας την αντιπαράθεσή του με τη Δύση. Πλέον νέες γεωπολιτικές δυναμικές εκλύονται και πολυφασματικές διεθνείς αντιδράσεις αναμένονται.

Ωστόσο, ως παγκόσμια (δημοκρατική) Κοινότητα γενικά και ως Ελλάδα ειδικά, φρονώ ότι πρέπει να επιμείνουμε στην καθιερωμένη διεθνή νόρμα νομιμότητας. Το Διεθνές Δίκαιο, άλλωστε, αποτελεί, στο βάθος της Ιστορίας, την κορυφαία πανανθρώπινη πολιτισμική κατάκτηση διότι είναι η κατευθυντήρια πυξίδα στις διαδιεθνικές, πολυμερείς σχέσεις, το πολυτιμότερο “εργαλείο” της διεθνούς στρατηγικής και διπλωματίας και το ουσιαστικό βάθρο για έναν Κόσμο ειρηνικό, ασφαλή και ισορροπημένο. Ένας Κόσμος χωρίς Διεθνές Δίκαιο είναι ένας ασύλληπτα και τρομακτικά επικίνδυνος Κόσμος! Και αυτό φαίνεται να το έχουν ξεχάσει ή περιφρονήσει οι αναθεωρητικές δυνάμεις τούτης της εποχής σ’ αυτόν τον Πλανήτη.....

Κατερίνη, 1/10/2022
ΧΡΗΣΤΟΣ ΓΚΟΥΓΚΟΥΡΕΛΑΣ